

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Sysmän kunta	Minna Veistilä, Jukka Nurminen	marketta.kitkiojoki@sysm a.fi 0447134504	11.12.2017	Sysmän kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

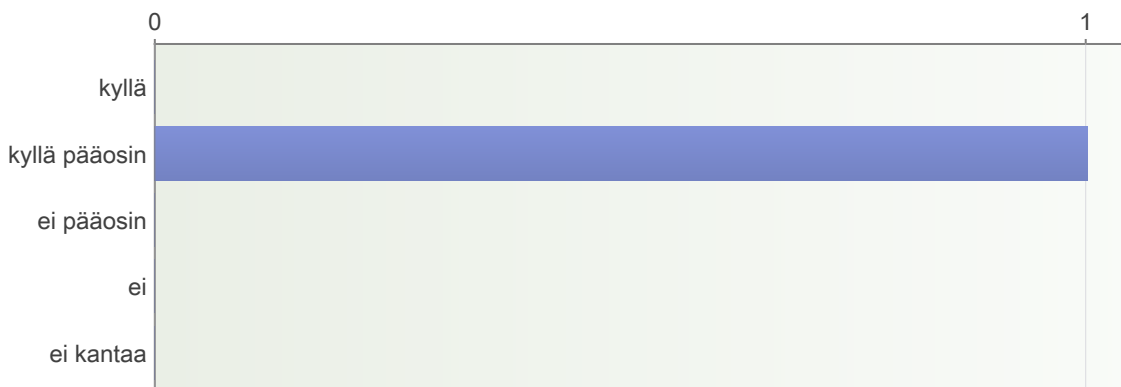
- Lainsäädännön vaikutusten arvioinnin tulee perustua olemassa olevaan ja tutkimukseen perustuvaan tietoon valittujen toimintamallien vaikutuksista. Jos relevanttia tutkimustietoa ei ole saatavissa, on tarkoituksenmukaista pilotoida ehdotettuja toimintamalleja sekä arvioida niitä saadun tiedon perusteella ennen niiden laajamittaista käyttöönottoa. Valinnanvapauskokeiluista on vielä melko vähän ja osin ristiriitaista tietoa. Lakiluonnoksen perusteluissa ei ole kattavaa arviointia uudistuksen kustannusvaikutuksista käytettävissä olevien yhteiskunnan resurssien kannalta. Näin ollen

3

tavoiteltava 3 mrd euron leikkaus kustannusten kasvuun jää hyvin epävarmaksi. Epävarmuus kustannuksista saattaa heikentää palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja lisätä väestön terveys- ja hyvinvointieroja erityisesti alueellisesti tarkasteltaessa. Uhka valtion rahoituksen riittävydestä maakunnille lisää riskiä asiakasmaksujen nousupaineisiin.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

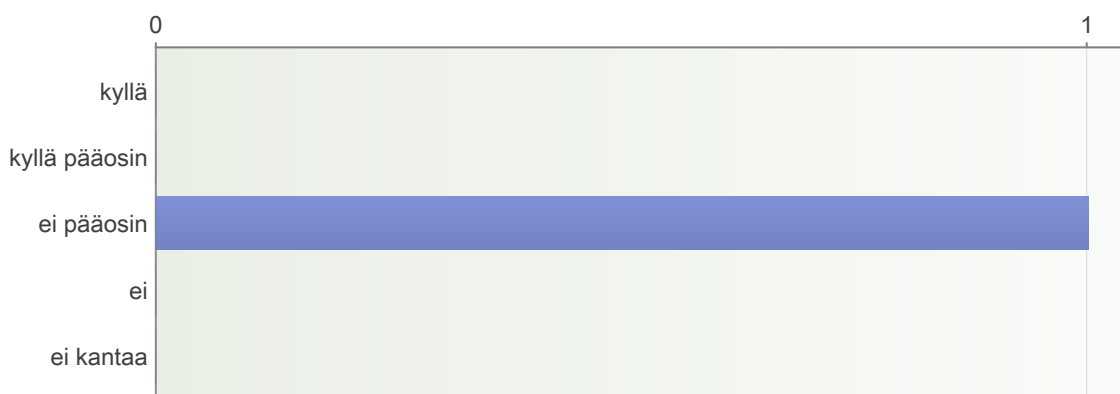
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys on sisällöltään edelleen monimutkainen ja monelta osin epäselvä. Kokonaisuus on kuitenkin parempi kuin aiempi hallituksen esitys 47/2017. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihin riippuvat kuitenkin edelleen palvelutarjonnasta ja mm. etäisyydestä palveluihin sekä asiakkaan kyvystä ymmärtää palvelujärjestelmää. Heikot joukkoliikenneyhteydet ovat edelleen suuressa osassa Suomea merkittävä haitta valinnan mahdollisuuksien toteutumiseksi.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

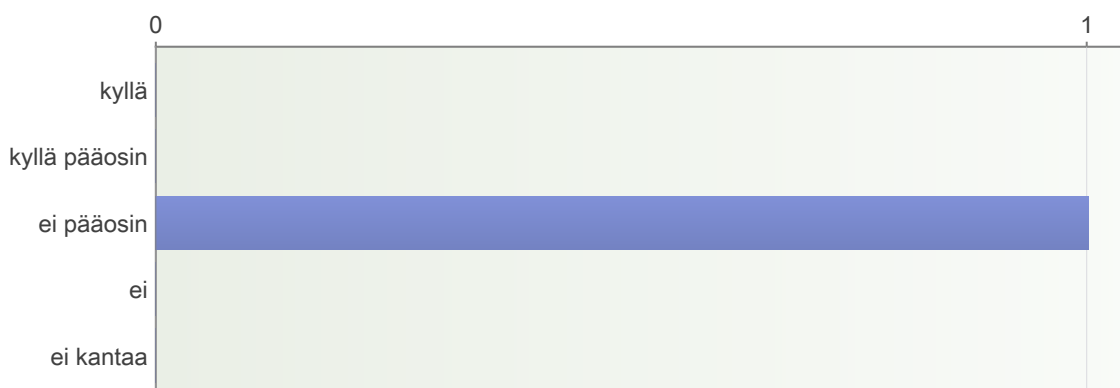
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan mahdollisuudet hakeutua omaan tilanteeseen sopivaan palveluun riippuvat edelleen palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

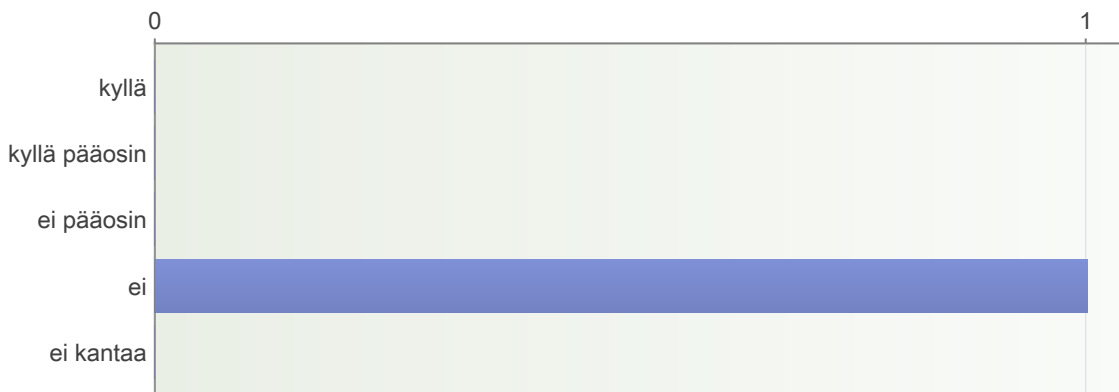
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksen perusteella maakuntien sosiaali- ja terveydenhuollon paras osaaminen on pääosin niiden liikelaitoksissa. Maakuntien liikelaitosten vastuu asiakassuunnitelmien laatimisesta erityisesti henkilöille, joilla on laaja-alaisia palvelutarpeita, tuntuu kovin keskitetyltä ja byrokraattiselta sekä resursseja vaativalta menettelytavalta. Integraation tulisi toteutua asiakas-/potilastasolla ja lähipalveluna. Tälläkään hetkellä edes lähipalvelujen piirissä olevien asiakkaiden/potilaiden hoito- ja palvelusuunnitelmat eivät ole kovin kattavasti ajan tasalla.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

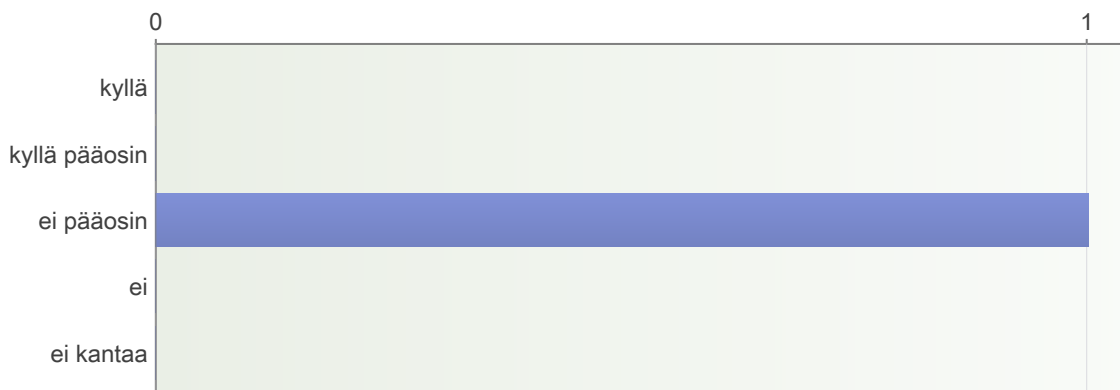
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelukokonaisuuksien integrointi ei esitetyllä mallilla toteudu riittävästi perustason palveluissa. Esityksen mukaan sote-keskusten tehtäviin sosiaalipalveluissa kuuluisi vain neuvonta- ja ohjaustehtäviä. Valtaosa sosiaalitoimen palveluista on kuitenkin viranomaistehtäviä, jotka ovat maakunnan liikelaitoksen toimintaa. Näin sosiaalitoimen asiakastyö uhkaa pirstoutua eri toimijoiden kesken. Sote-keskusten terveydenhuollon palvelujen ja maakunnasta saatavien erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon palvelujen pitäisi toimia niin, että asiakas mahdollisimman kattavasti saisi palvelunsa yhdestä paikasta eikä joutuisi juoksetetuksi paikasta toiseen. Lakiluonnoksessa järjestäjien määrä vähenee, mutta laajan valinnanvapauden seurauksena tuottajien ja lukuisten sopimusten määrä moninkertaistuu, mikä tekee erittäin vaikeaksi saumattomien palveluketjujen toimivuuden. Oma lukunsa integraation kannalta ovat rakennettavat tietojärjestelmät, joiden toteutusaikataulu ja kustannukset ovat vain arvailtavissa.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

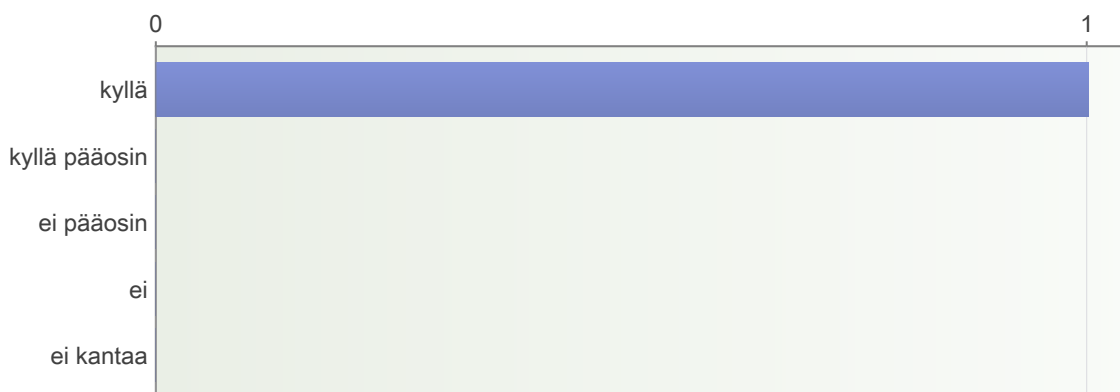
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnat ovat rahoitusasemansa ja palveluvalikoimansa osalta hyvin erilaisessa asemassa eri puolilla Suomea ja maakuntien edellytykset toteuttaa järjestämisvastuunsa vaihtelee. Valtaosassa Suomea valinnan mahdollisuudet rajoittuvat maakuntakeskuksiin. Maakunnan liikelaitoksen tuottamilla palveluilla tulee olemaan useissa maakunnissa keskeinen asema.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

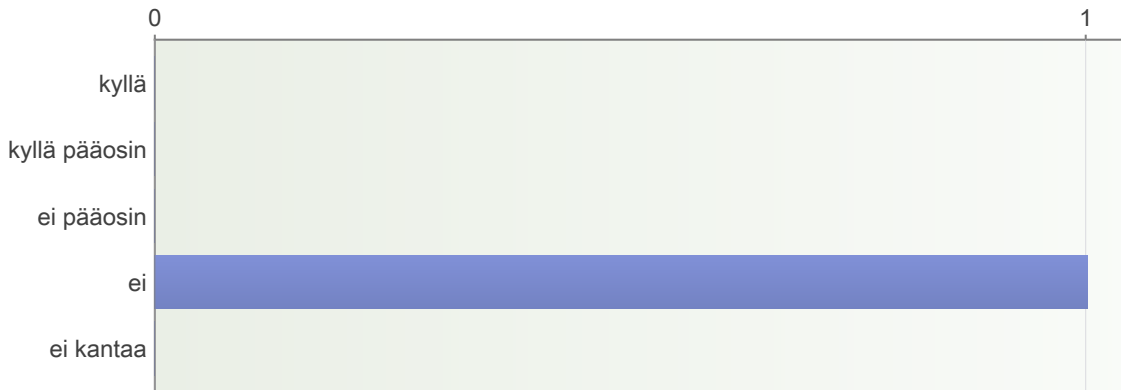
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toteutuessaan lakiluonnos tuo sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoon paljon uusia toimijoita, mikä merkitsee myös toimintatapojen muutoksia ja uusia palveluinnovaatioita.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

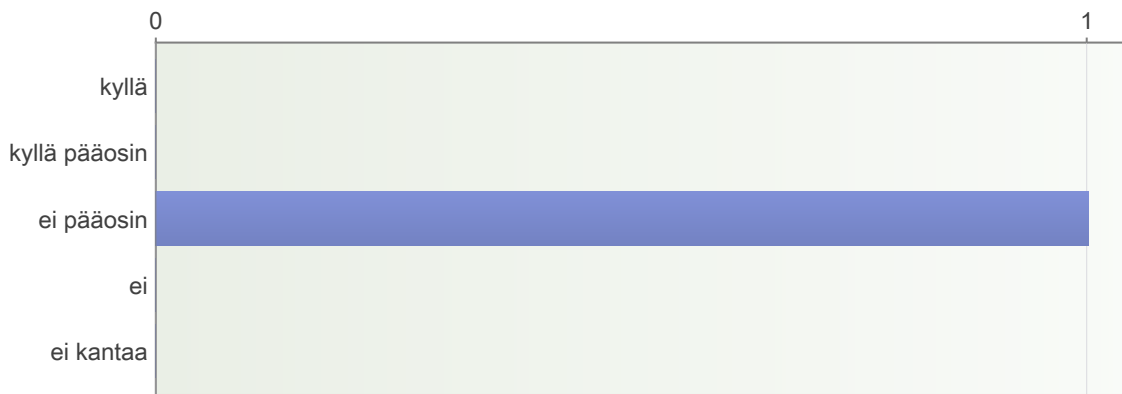
18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta- ja sote-uudistus tulee nostamaan kustannuksia, kuten mikä tahansa hallinnonuudistus. Suoran valinnan palvelujen käyttö, asiakassetelit ja henkilökohtaiset budjetit tulevat kaikki aiheuttamaan kustannusten merkittävää nousua. ICT-kustannukset tulevat olemaan tarkastelukaudella vuoteen 2029 mennessä useiden arvioiden mukaan miljardiluokkaa. Samalla aikavälillä pitäisi kasvupotentiaalista leikata 3mrd euroa. Maakuntauudistus sinänsä edellyttää mittavaa sosiaalihuollon virkamiesten rekrytointia ja ainakin osassa maakuntia rakennusinvestointeja. Erikoissairaanhoidon kulut nousevat tunnetusti useita prosentteja vuodessa eikä maakunnilla ole mahdollisuuksia vaikuttaa esimerkiksi lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden hankintakuluihin. Kasvun hillinnän tavoitetta ei tulla saavuttamaan.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuuista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suuressa osassa Suomea markkinapuutteen takia vain maakunnan liikelaitoksen palveluyksiköt olisivat suoran palvelun tuottajia.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisistä palveluista ainakin kotihoidon tulisi olla osa sote-keskuksen palveluvalikoimaa.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

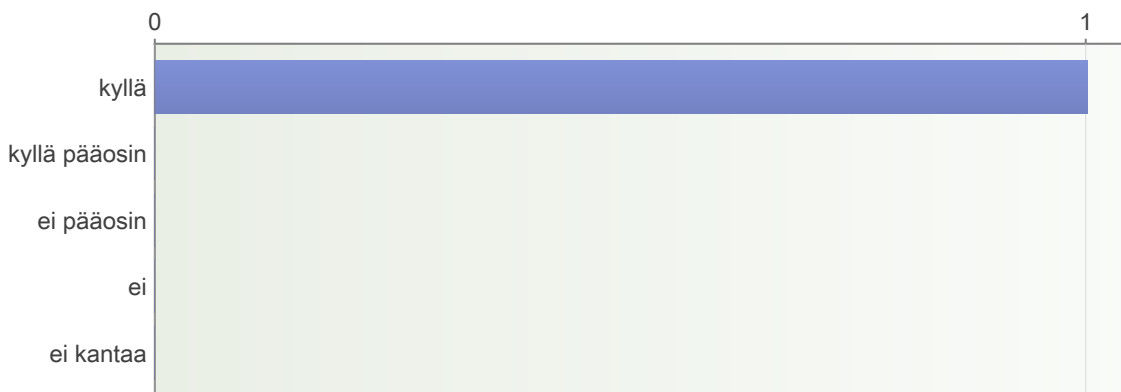
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa olisi syytä rajata sote-keskuksen palveluvelvoite koskemaan virka-aikaa, koska useissa maakunnissa (ml. Päijät-Häme) on toimiva akuuttihoidon keskus, jossa on myös suun terveydenhuollon päivystys.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

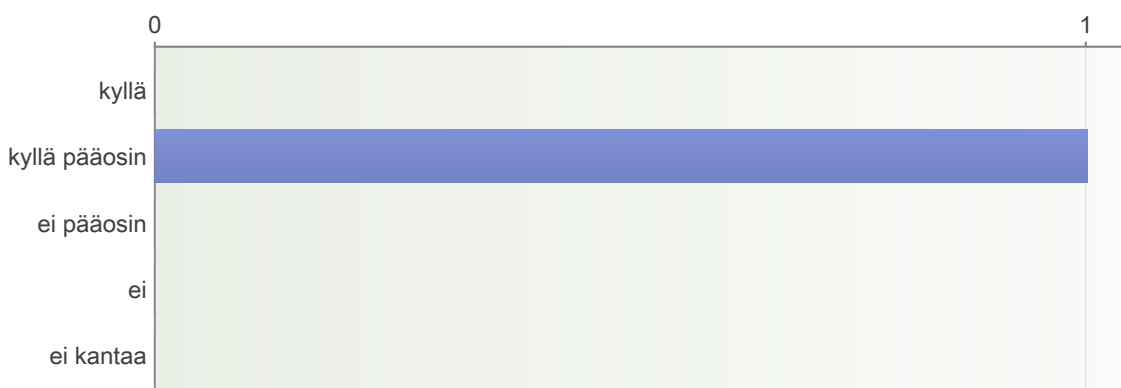

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan ryhmän/ryhmien toiminta palvelutarpeen arvioinnissa tulisi tehdä kiinteässä yhteistyössä sote-keskuksen kanssa.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

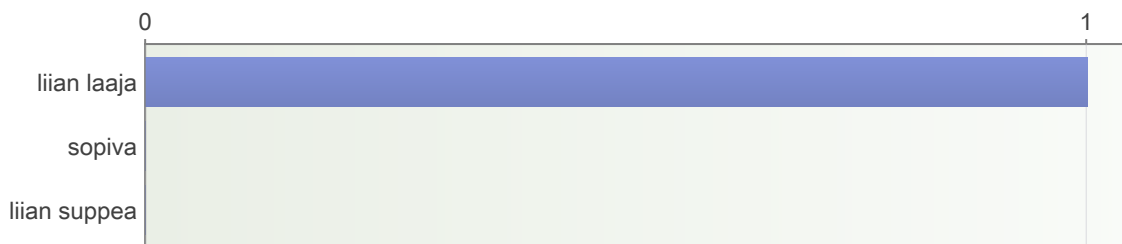

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

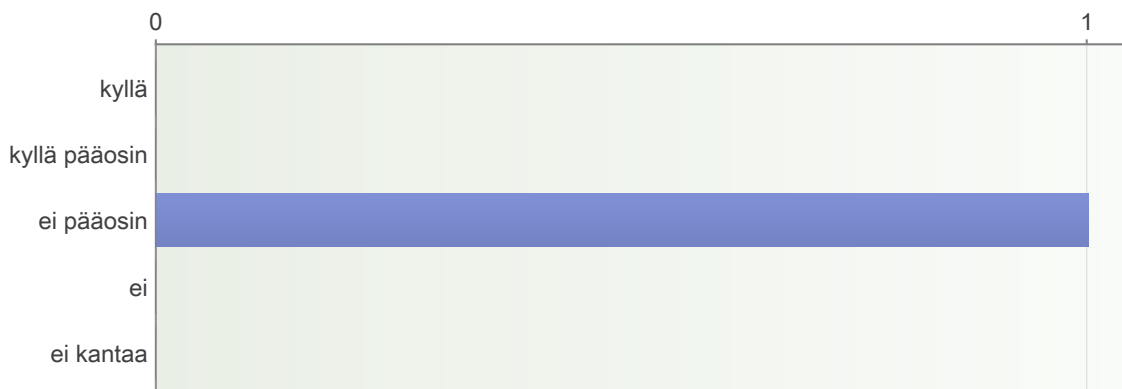
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin laajentaminen erikoissairaanhoidon tulisi rajata niin, että laajan päivystyksen sairaaloiden kyky toimia säilyy ja maakuntien erikoissairaanhoido voi myös kouluttaa uusia osaajia. Asiasta on erityisesti ollut huolissaan Suomen kirurgiyhdistys.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

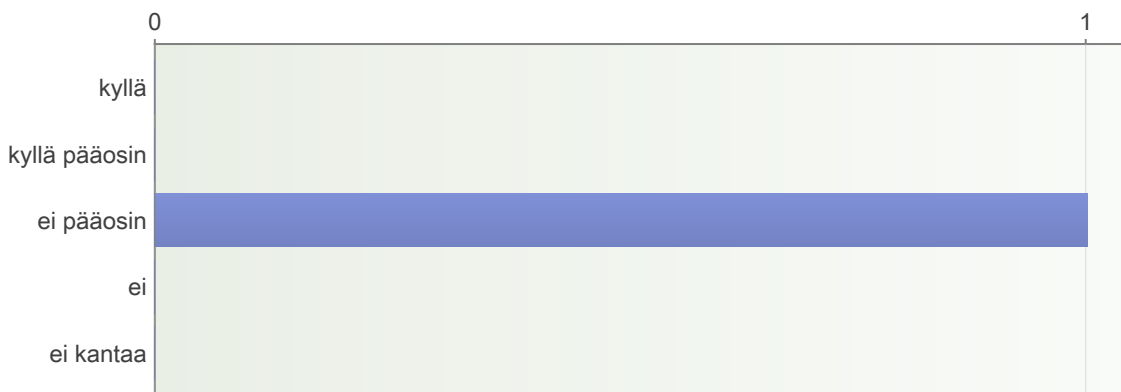
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannustehokkuudesta ei ole luotettavia laskelmia. Jos potentiaalisen kustannusten kasvun leikkaaminen 3 mrd eurolla toteutetaan mekaanisesti, tulee se aiheuttamaan väistämättä palvelutason heikkenemistä.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

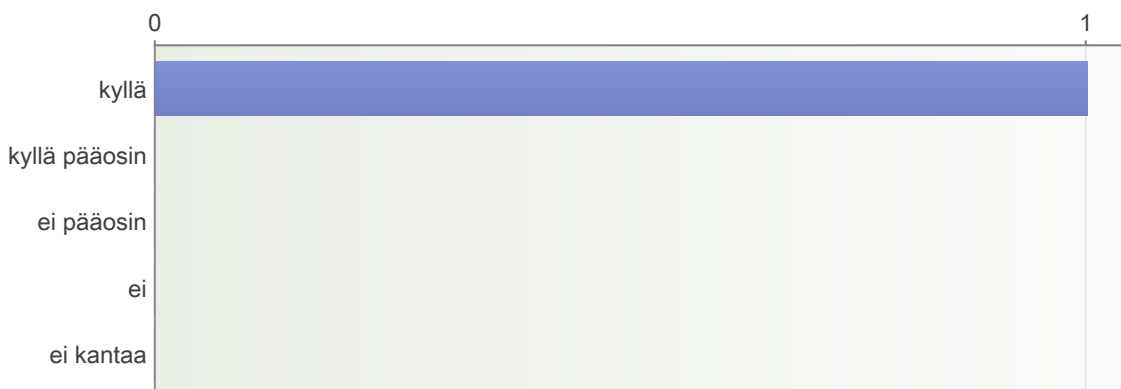
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kohdan 11a. vastauksen näkökulma tulee ottaa vakavasti huomioon.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

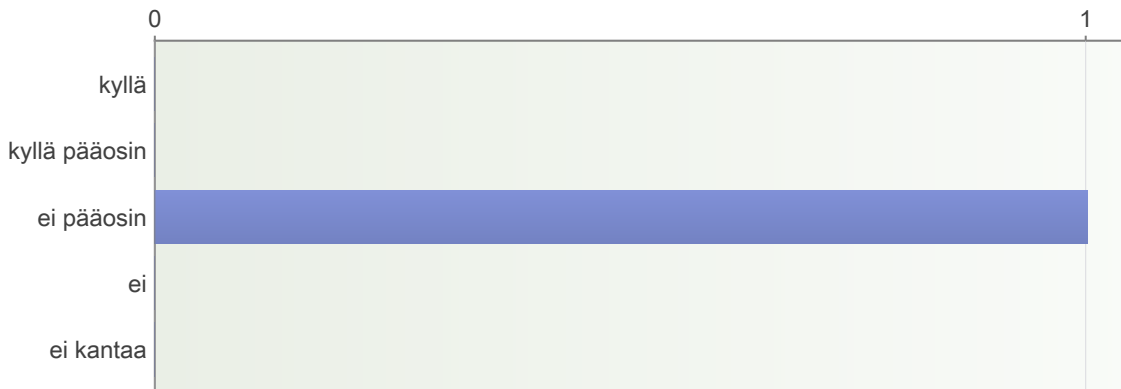

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

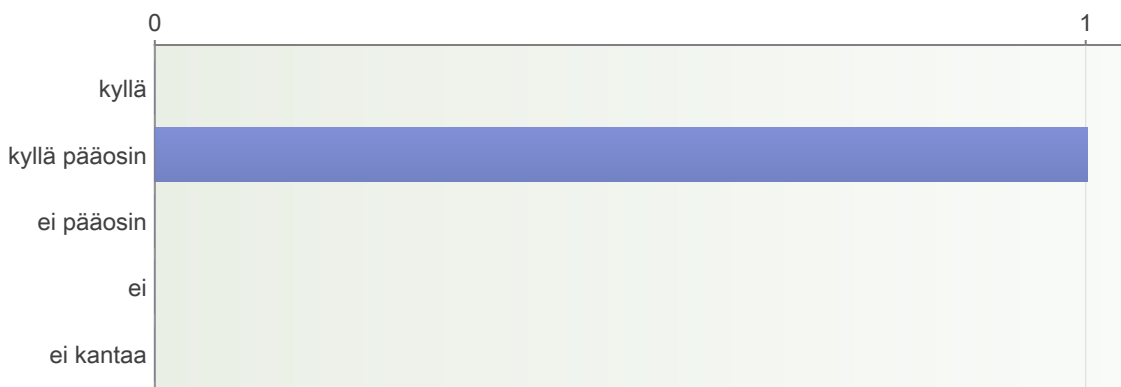
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelien volyyymi ja kustannusvaikutukset tulee olla paremmin maakunnan hallinnassa. Setelistä ei pidä muodostua subjektiivista oikeutta vaan sen pitää asianmukaisesti edistää asiakassuunnitelman toteutusta.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

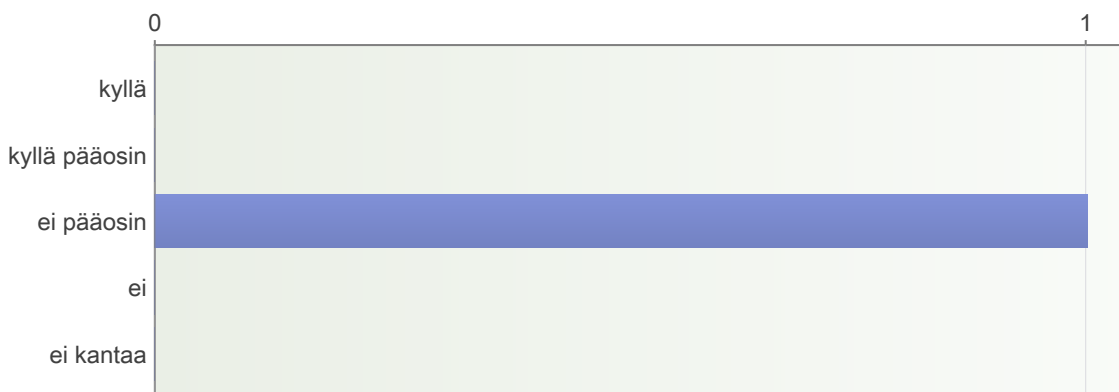
46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kustannusten hallitsemiseksi on oikein, että henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto on rajattu maakunnan liikelaitoksen vastuulle kuuluviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Lakiluonnoksen perusteluissa henkilökohtaisen budjetin kokonaisuus on vaikeaselkoinen ja paljon palveluja tarvitsevalle se on vaikeasti ymmärrettävä.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

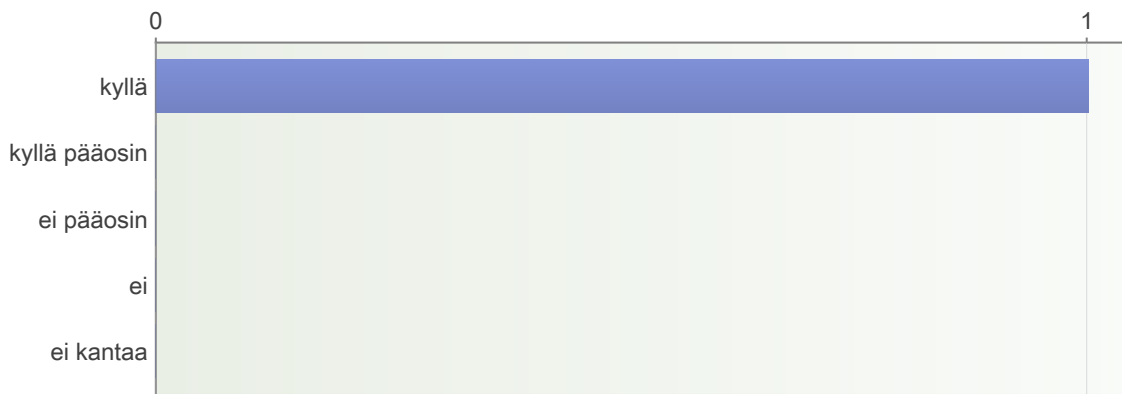
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelutarpeen arviointia ja ohjausta tehdään sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon palveluissa. Palvelutarpeen ja ohjauksen integraatioon tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska asiakkaan on vaikea hahmottaa palvelutuotannon kokonaisuutta.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

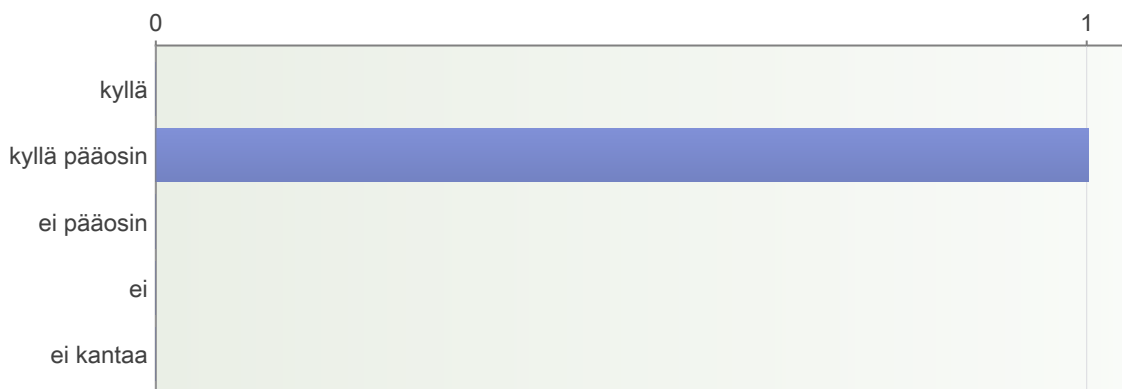

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

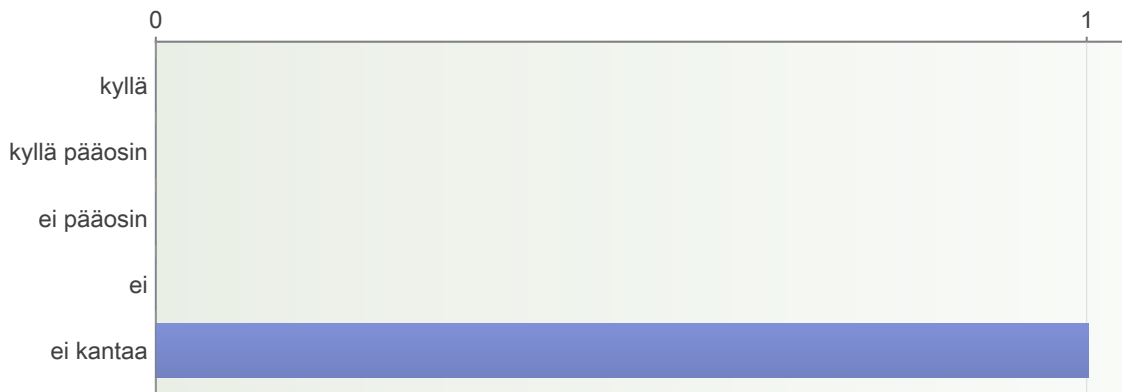
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hallintopäätökset, ehtojen asettaminen ja valvonnan toteutus edellyttävät raskasta byrokratiaa. Maakunnille tulee säätää yhteistyövelvollisuus tähän kokonaisuuteen liittyen.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

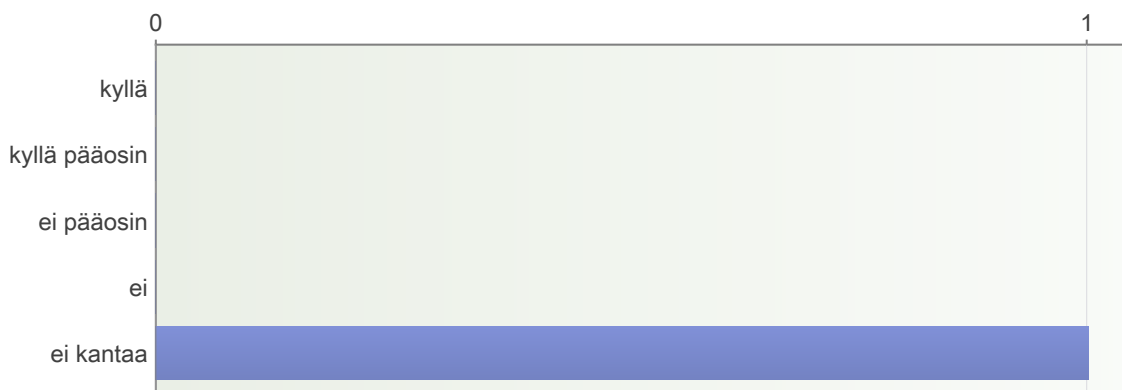

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

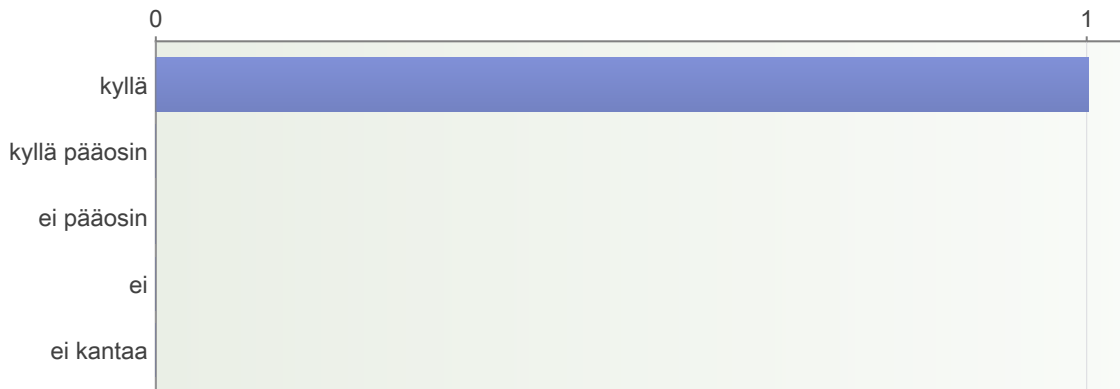
56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

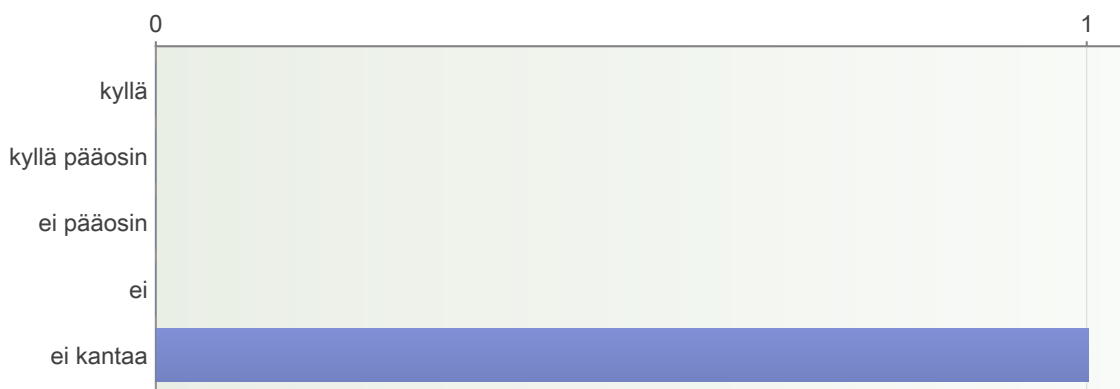

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

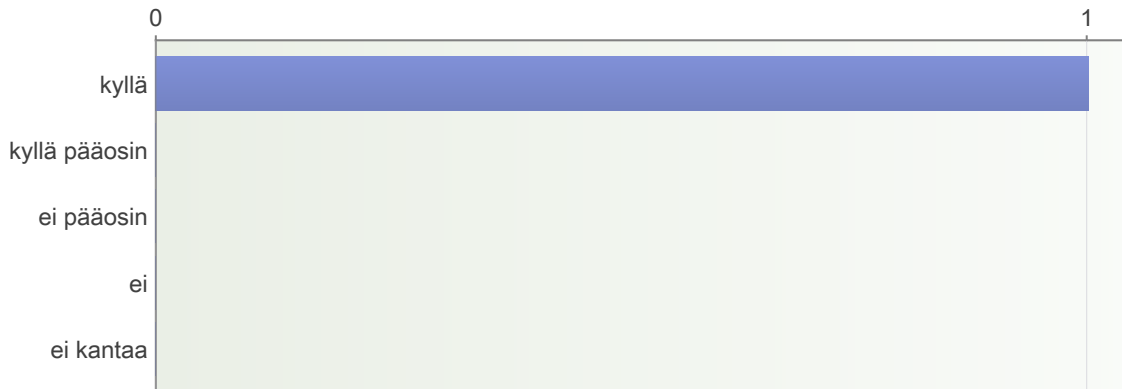

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

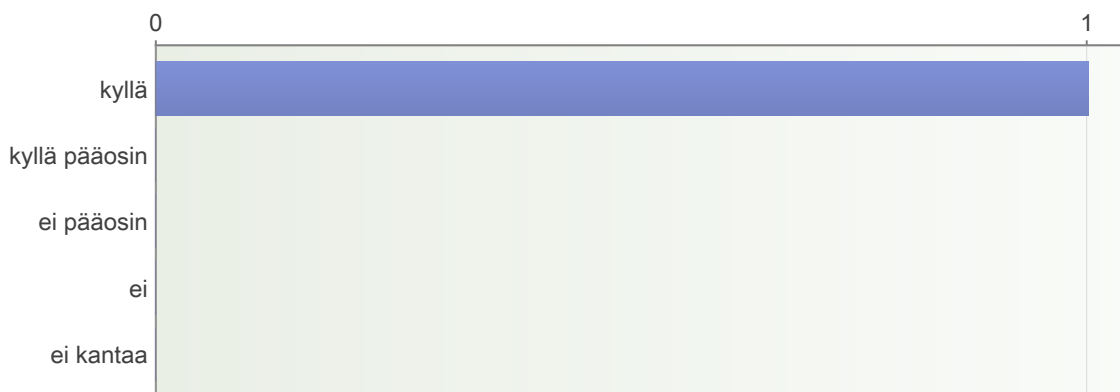

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

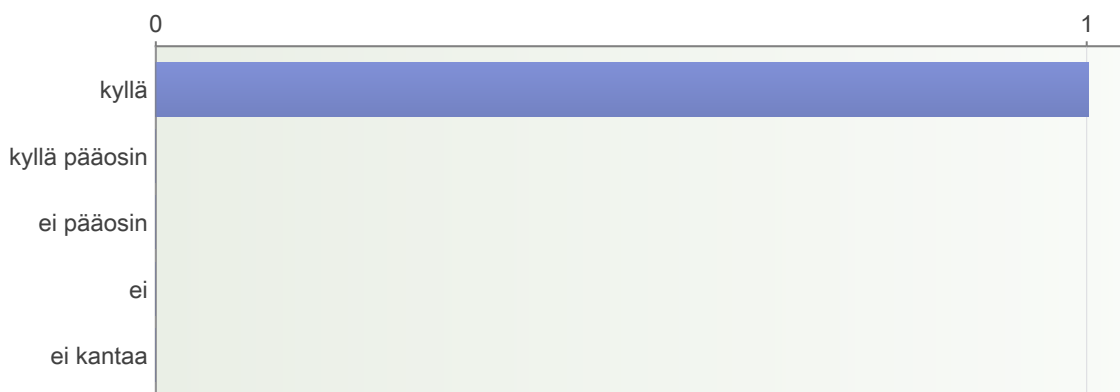

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

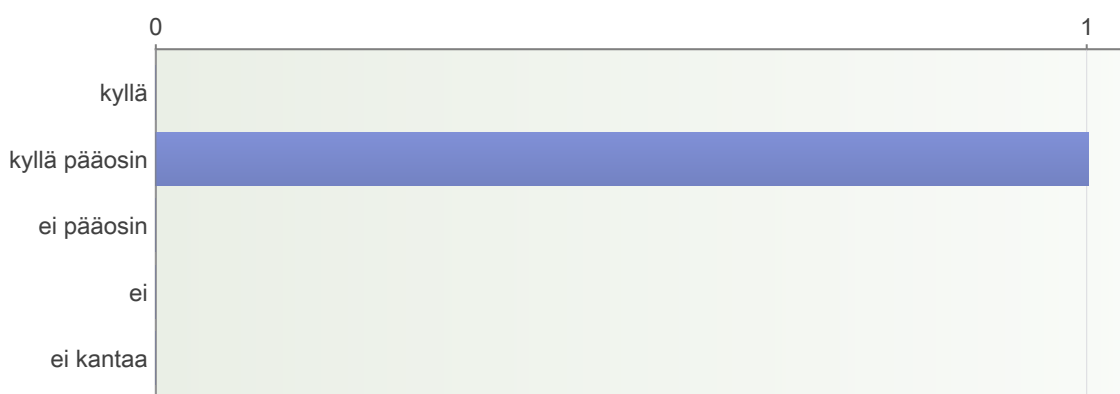

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

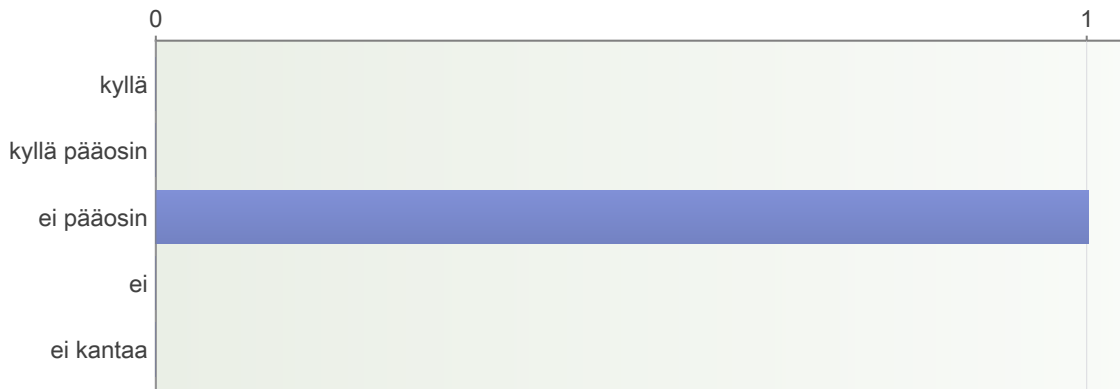
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- ICT-kustannukset ja byrokratia saattavat rajoittaa pienten toimijoiden toimintamahdollisuuksia.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien ja asiakkaiden kannalta palvelujen kokonaisuus on edelleen vaarassa muodostua epäkäytännölliseksi ja vaikeasti hahmotettavaksi, mikä voi johtaa käytännön toiminnassa ongelmiin lainsäädännön toteuttamisessa ja heikentää asiakaslähtöistä toimintaa.
Uudistuksen alkuperäisinä tavoitteina olivat yhdenvertainen palvelujen saatavuus, hyvinvointi- ja terveyserojen vähentäminen, palvelujen asiakaslähtöisyyden lisääminen sekä kustannusten kasvun hillintä. Verrattuna näihin tavoitteisiin nyt esitetyn lakiluonnoksen pohjalta osa tavoitteiden toteutumisesta on erittäin epävarmaa ja osa jää nähtäväksi vasta useiden vuosien kuluttua.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Valinnaista uutta palvelutarjontaa nykyisen lisäksi syntyyneen pääosin vain maakuntakeskukseen, Lahteen.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla tulisi olla päätösvaltaa valinnanvapauden toteutuksen yksityiskohdista samalla huomioiden, että sote-uudistuksessa valinnanvapauden toteuttaminen on kannustin sote-kustannusten kasvun hillintään. Maakuntien verotusoikeus olisi aidon itsehallinnon edellytys ja sen toteutuksen suunnittelu alkaa 2020-luvulla. Uudistuksen seurauksena sote-henkilöstöä siirtyy julkisesta palvelutuotannosta yksityiseen. Uudistuksen yksityiskohdat vaativat vielä hiomista, jotta eteneminen voi tapahtua turvallisesti.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.